

Av alla de filmer jag producerat om Österåkers historia är det faktiskt få platser som slår Östra Lagnö. Det händer något i kroppen så fort jag svänger ut mot havet och den känslan lär jag ha delat med de konstnärer som hittade dit sommaren 1894.

Under den senare delen av 1800-talet reste många unga nordiska konstnärer till de sydligare delarna av Europa. Paris, Rom, Neapel ja till och med en del tyska städer inspirerade dessa målare. Efter att ha upplevt friheten och möjligheterna på resande fot kändes den svenska konstscenen liten och konservativ med sin förkärlek till historiska motiv. Missnöjet mot Konstakademin växte, då undervisningen ansågs gammalmodig och att de anordnades för få utställningar för att man skulle nå ut publikt. De utställningar som ändå kom till stånd tyngdes av historiemålningens mörker och väldigt lite av det franska ljuset. Små grupperingar av unga, för den tiden rebelliska, konstnärer växte fram och inspirerade av sin tid i Paris lyckades man förnya den nationella konsten. Nu var det tid för landskap, hav och djur i grynings och skymningsljus.

Då växte också ett antal så kallade konstnärskolonier fram. Den i Grez-Sur-Loing strax söder om Paris anses nog som den mest betydelsefulla för de skandinaviska konstnärerna, men också Skagenkolonin här i Sverige var mycket betydelsefulla. Sommaren 1894 samlar den då 34-åriga Bruno Liljefors ihop en samling karaktärsstarka konstnärer och gör Östra Lagnö till en mytomspunnen plats. Här samlades några av generationens mest begåvade konstnärer, Albert Engström, J A G Acke, Gustav Ankarkrona, Alf Bachman och Elias Erdtman.

Konstnärerna hade nu vänt hem för att måla det svenska. Skärgården var ett nytt och på många sätt utforskat resmål. Nu gick ångbåtar från Stockholm och med det gjordes helt nya platser tillgängliga för dåtidens kulturelit. Även de litterära skaparna och kompositörer sökte sig ut i lugnet och avskildheten från stadens larm.

Ryktet om den fantastiska miljön på Östra Lagnö spred sig snabbt och till kolonin anslöt sig även tillfälliga gäster som Zorn, Fröding och Von Heidenstam. Under dessa sommarmånader lär Liljefors ha sagt att han först där lärde sig måla vatten. Det som fascinerade konstnärerna allt mest var ljuset. Gryning och solnedgång var konstnärernas bästa tid. Det sägs att sommaren på Östra Lagnö gav upphovet till uttrycket "The northern light". Det och mycket annat, såsom att lära känna dessa konstnärer, besöka platserna där stafflierna stod uppställda och få till oss berättelsen om konstnärskolonin kan vi göra genom en film.

Claes Moser hyser en stor kärlek för och kunskap om Östra Lagnö och historien om kolonin. Med honom som ciceron och guide skulle vi kunna göra produktionen under sommaren 2025. Låt oss möta dessa personligheter, deras gärningar och verk som under lång tid kom att prägla den svenska konstscenen. Vi vill med filmen försöka skildra den där sommaren då konstnärerna med fruar, fästmöer och barn intog Ljusterö. Sågs det bara positivt av den lokala befolkningen? Varför kom de inte tillbaka nästföljande år? Vad hände med deras karriärer och livsöden och vilka avtryck kan man se än idag av den där sommaren 1894?

Kostnad för produktionen är 150 000 kronor ex moms. Som ett gemensamt projekt mellan Ljusterö konstförening, Ljusterö hembygdsförening och förhoppningsvis Österåkers kommun skulle produktionen kunna finansieras i tre lika stora delar om 50 000 kronor, där AB Global Pictures då söker den resterande tredjedelen av kommunen. Konstföreningens och hembygdsföreningens lokala kunskap är förstås vital och Claes Mosers medverkan nödvändig, men förutsättningarna för projektet finns där. När vi ett nöjaktigt resultat finns det enligt min uppfattning en möjlighet att få den publicerad hos någon av de rikstäckande TV-kanalerna på någon av deras digitala plattformar.

Då mina förutsättningar är mer begränsade än normalt, behöver beslut tas inom kort. Researchen är en stor del produktionen och vi behöver i så fall komma igång så snart som möjligt om projektet ska få bärighet. AB Global Pictures har enskilt produktionsansvar, men vi jobbar förstås tillsammans under hela projektet där vi gemensamt ser till produktionens bästa.